

รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘

โดย

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดระยอง
สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๓ จังหวัดระยอง
กรมส่งเสริมการเกษตร

คำนำ

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ร่วมดำเนินการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ โดยมีเป้าหมายศูนย์ปฏิบัติการร่วมดำเนินการในการอนุรักษ์พืชพรรณของประเทศ โดยจะมีกิจกรรมจำนวน ๔ กิจกรรมย่อย ได้แก่ ๑) ดูแลแปลงปลูกรักษาพันธุกรรมพืชในพื้นที่โครงการ ๒) สำรวจและบันทึกข้อมูลพันธุ์พืชในรูปแบบของฐานข้อมูล ๓) อบรมสร้างจิตสำนึกแนวทางการอนุรักษ์ให้กับเกษตรกรและชุมชน ๔) สนับสนุนโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดระยอง ได้ดำเนินงานใน ๔ กิจกรรมย่อยที่กล่าวมาข้างต้นในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เรียบร้อยแล้ว จึงได้จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานฉบับนี้ให้กรมส่งเสริมการเกษตรได้รับทราบ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดระยอง

๒๒ กันยายน ๒๕๖๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
หลักการและเหตุผล/วัตถุประสงค์โครงการ ฯ	๑
งบประมาณ	๒
ผลการดำเนินงาน	
การเบิกจ่ายงบประมาณ	๓
ดูแลแปลงแม่พันธุ์และรวบรวมพันธุ์	๔
สำรวจและบันทึกข้อมูลพันธุ์พืชในรูปแบบของฐานข้อมูล	๑๐
อบรมสร้างจิตสำนึกแนวทางการอนุรักษ์ให้กับเกษตรกรและชุมชน	๑๒
สนับสนุนโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน	๑๔
ปัญหาและข้อเสนอแนะ	๑๖
ภาคผนวก	๒๖

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดระยอง กรมส่งเสริมการเกษตร
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

๑. หลักการและเหตุผล

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เป็นโครงการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบทอดงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงอนุรักษ์ต้นยางนา ตั้งแต่ปี ๒๕๐๓ ทรงเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ทรงดำเนินโครงการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ ในปี ๒๕๓๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณของประเทศและดำเนินการเป็นธนาคารพืชพรรณ โดยได้ดำเนินการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และจัดสร้างธนาคารพืชพรรณขึ้นในโครงการสวนพระองค์ สวนจิตรลดา ตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ เป็นต้นมา

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) ปัจจุบันมีการดำเนินงานใน ๘ กิจกรรม โดยแบ่งตามกรอบการดำเนินงาน ๓ กรอบ ได้แก่

๑) กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร

- กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมปกป้องทรัพยากร
- กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร
- กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากร

๒) กรอบการใช้ประโยชน์

- กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร
- กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร
- กิจกรรมที่ ๖ กิจกรรมวางแผนพัฒนาทรัพยากร

๓) กรอบการสร้างจิตสำนึก

- กิจกรรมที่ ๗ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร
- กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร

โดยในปัจจุบันได้ดำเนินการแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๖๐ – กันยายน ๒๕๖๔) ซึ่งในส่วนของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดระยอง จะเป็นการปฏิบัติงานต่อเนื่องในกิจกรรมการปลูกรักษาพันธุกรรมพืชที่ได้ดำเนินงานมาแล้ว ตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ โดยรวบรวมพันธุ์ไม้ผลที่ชนะการประกวดและพันธุ์พืชสวนพันธุ์ดีหายากไว้ ณ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดระยอง เพื่อให้ยังคงเป็นแหล่งเก็บรวบรวมและอนุรักษ์พันธุ์พืชสวน รวมทั้ง เป็นแหล่งศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับพันธุ์พืชดังกล่าว รวมทั้งการขยายผลการดำเนินงานไปสู่ชุมชนด้วย

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.)
- ๒.๒ เพื่อเป็นการเก็บรักษาพันธุกรรมพืชที่ใกล้จะสูญพันธุ์และหายากหรือ พืชพันธุ์ใหม่
- ๒.๓ เพื่อประโยชน์ในด้านการศึกษาของผู้สนใจทั่วไปตลอดจนเป็นแหล่งพันธุกรรมสำหรับงานวิจัยต่างๆในอนาคต
- ๒.๔ เพื่อขยายผลการดำเนินงานลงสู่ชุมชน

๓. กิจกรรมการดำเนินงาน/เป้าหมายการดำเนินการ

- ๓.๑ ดูแลแปลงอนุรักษ์พันธุ์ไม้ผลในพื้นที่โครงการฯ พื้นที่ ๕๐ ไร่ ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆดังนี้
 - ดูแลรักษา ใส่ปุ๋ย ป้องกันกำจัดโรคและแมลง และกำจัดวัชพืช
 - จัดหาพันธุ์ไม้ผลชนิดใหม่เพิ่มเติม และจัดหาทดแทนต้นที่ตายไป
 - ขยายพันธุ์ไม้เพื่อสนับสนุนงานอนุรักษ์พันธุ์พืชแก่เกษตรกร และโครงการอื่นๆของกรมส่งเสริมการเกษตร
 - วางระบบน้ำภายในแปลงใหม่ เนื่องจากระบบเก่าชำรุดและใช้งานมานาน
- ๓.๒ สำรวจและบันทึกข้อมูลพันธุ์พืช ในรูปแบบป้ายลักษณะทางพฤกษศาสตร์
- ๓.๓ อบรมสร้างจิตสำนึกแนวทางการอนุรักษ์ให้กับเกษตรกรและชุมชน
 - อบรมหลักสูตรการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชท้องถิ่น จำนวน ๕๐ ราย
- ๓.๔ สนับสนุนโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน ๒ โรงเรียน

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ในช่วงเดือนตุลาคม ๒๕๖๓ - เดือนกันยายน ๒๕๖๔

๕. สถานที่ดำเนินการ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดระยอง หมู่ที่ ๓ ตำบลแม่น้ำคู้ อำเภอบลุกแดง จังหวัดระยอง

๖. งบประมาณดำเนินการ

ได้รับอนุมัติงบประมาณดำเนินการ จำนวน ๑๕๕,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นห้าพันบาทบาทถ้วน) จากงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ งบดำเนินงาน แผนงานยุทธศาสตร์สร้างความมั่นคงและลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมสนับสนุนโครงการการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๑๕๕,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นห้าพันบาทถ้วน) โดยมีรายละเอียดรายการงบประมาณ ดังนี้

- ๑) ดูแลแปลงปลูกรักษาพันธุกรรมพืชในพื้นที่โครงการ ๕๐ ไร่ จำนวน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาท)
- ๒) สำรวจและบันทึกข้อมูลพันธุ์พืชในรูปแบบของระบบฐานข้อมูลในพื้นที่ของ กรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน ๕,๐๐๐ บาท (ห้าพันบาทถ้วน)
- ๓) อบรมสร้างจิตสำนึกแนวทางการอนุรักษ์ให้กับเกษตรกรและชุมชน หลักสูตรการอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่น จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)
- ๔) สนับสนุนโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท (สองหมื่นบาทถ้วน)

๗. ผลการดำเนินงาน

การเบิกจ่ายงบประมาณ

กิจกรรม	งบประมาณ	เบิกจ่าย	คงเหลือ	ร้อยละของการเบิกจ่าย
๑.ดูแลแปลงปลูกรักษาพันธุกรรมพืชในพื้นที่โครงการ	๑๒๐,๐๐๐.๐๐	๑๑๙,๙๗๑.๓๐	๒๘.๗๐	๑๐๐
๒.สำรวจและบันทึกข้อมูล	๕,๐๐๐.๐๐	๕,๐๐๐.๐๐	๐.๐๐	๑๐๐
๓.ฝึกอบรมหลักสูตรอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่น	๑๐,๐๐๐.๐๐	๙,๙๔๓.๐๐	๕๗.๐๐	๙๙
๔.สนับสนุนโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน	๒๐,๐๐๐.๐๐	๑๙,๐๔๒.๙๐	๙๕๗.๑๐	๙๕

กิจกรรมที่ ๑ ดูแลแปลงอนุรักษ์พันธุ์ไม้ผลในพื้นที่โครงการฯ พื้นที่ ๕๐ ไร่

โดยแบ่งออกเป็น ๓๗ โชน เก็บรวบรวมพันธุ์ไม้ผล รวม ๑,๐๖๕ ต้น ๓๑ วงศ์ ได้แก่

๑. Palmae เช่น ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ตาลโตนด เป็นต้น
๒. Euphorbiaceae เช่น มะไฟ เป็นต้น
๓. Fabaceae เช่น สะตอ มะขามเปี้ยวฝักใหญ่ มะขามเทศ เป็นต้น
๔. Oxalidaceae เช่น ตะลิงปลิง มะเฟือง เป็นต้น
๕. Salicaceae เช่น ตะขบป่า ตะขบฝรั่ง เป็นต้น
๖. Rhamnaceae เช่น พุทราสามรส พุทราสายพันธุ์พื้นเมือง เป็นต้น
๗. Malvaceae เช่น เกาลัดสายพันธุ์พื้นเมือง เป็นต้น
๘. Myrtaceae เช่น ฝรั่งหวานพิรุณ ฝรั่งเพชรภูทอง ฝรั่งขี้นก เป็นต้น
๙. Rubiaceae เช่น กาแฟโรบัสต้า กาแฟอะราบิก้า เป็นต้น
๑๐. Cactaceae เช่น แก้วมังกรเนื้อสีเหลือง แก้วมังกรเนื้อสีแดง เป็นต้น
๑๑. Dilleniaceae เช่น มะตาด เป็นต้น
๑๒. Sapindaceae เช่น เงาะพันธุ์โรงเรียน เงาะพันธุ์สีชมพู ชำมะเลียงขาว ชำมะเลียงดำ เป็นต้น
๑๓. Ebenaceae เช่น อินจัน เป็นต้น
๑๔. Rutaceae เช่น มะขวิด มะนาวแป้นพิจิตร มะนาวแป้นรำไพ เป็นต้น
๑๕. Annonaceae เช่น น้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่อง น้อยหน่าครึ่ง น้อยโหนด เป็นต้น
๑๖. Punicaceae เช่น ทับทิมแดงอินเดีย ทับทิมแดงมารวย เป็นต้น
๑๗. Malpighiaceae เช่น เซอร์รี่หวาน เซอร์รี่เปรี้ยว เป็นต้น
๑๘. Elaeocarpaceae เช่น มะกอกน้ำ เป็นต้น
๑๙. Lauraceae เช่น อาโวคาโดพันธุ์ปีเตอร์สัน อาโวคาโดพันธุ์ฮอลล์ เป็นต้น
๒๐. Guttiferae เช่น มังคุด พะวา มะพูด ชะมวง เป็นต้น
๒๑. Bombacaceae เช่น ทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ทุเรียนพันธุ์อุอีงอน ทุเรียนพันธุ์ชะนี เป็นต้น
๒๒. Combretaceae เช่น สมอไทย เป็นต้น
๒๓. Meliaceae เช่น กระท้อนปุยฝ้าย กระท้อนนวลจันทร์ ลองกองต้นหยงมัส เป็นต้น
๒๔. Apocynaceae เช่น พุดดง มะม่วงหาวมะนาวโห่ เป็นต้น
๒๕. Moraceae เช่น สาเก ขนุนเหลืองมาเลย์ ขนุนไพศาลทักษิณ จำปาตะ เป็นต้น
๒๖. Moringacea เช่น มะรุม เป็นต้น
๒๗. Musaceae เช่น กล้วยหอม กล้วยน้ำหว่า กล้วยหักมุก กล้วยหิน กล้วยนาก เป็นต้น
๒๘. Sterculiaceae เช่น โกโก้อัปเปอร์อะเมซอน เป็นต้น
๒๙. Anacardiaceae เช่น มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง มะม่วงแรด มะปรางหวาน มะยงชิด เป็นต้น
๓๐. Sapotaceae เช่น ละมุดมาเลย์ ละมุดสีดา ละมุดมะกอก เป็นต้น
๓๑. Verbenaceae เช่น ไซเน่า เป็นต้น

ต่อระบบน้ำโชนแก้วมังกร มะม่วงแปลงใหม่

การใส่ปุ๋ยให้น้ำ ถากหญ้ากำจัดวัชพืชภายในแปลงและขอบถนนข้างแปลง

ขยายพันธุ์พืชเพื่อสนับสนุนงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช
และโครงการอื่น ๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตร

ผลิตน้ำหมักชีวภาพจากผลผลิตเหลือทิ้งภายในแปลง

ภายในพื้นที่โครงการฯ มีผลกระทอนที่ร่วงหล่นจากต้นเป็นจำนวนมาก เนื่องจากพายุฝน หากทิ้งไว้ก็จะย่อยสลายกลายเป็นปุ๋ยเพียงแค่ว่าบริเวณใต้ต้นกระทอนเท่านั้น จึงนำกระทอนเหล่านี้มาแปรรูปเป็นน้ำหมักชีวภาพให้เกิดประโยชน์ และยังสามารถนำไปบำรุงรักษาพืชภายในแปลง

กิจกรรมที่ ๒ สำรวจและบันทึกข้อมูลพันธุ์พืชในระบบพื้นฐาน
ดำเนินการสำรวจข้อมูลพันธุ์ไม้ภายในแปลงตามชนิดและนำมาจัดทำในรูปแบบป้ายลักษณะทางพฤกษศาสตร์
เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้เยี่ยมชม

ตัวอย่างป้ายลักษณะทางพฤกษศาสตร์

พะวา

ชื่อสามัญ : Phawa วงศ์ : GUTTIFERAE
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Garcinia celebica* L.

ถิ่นกำเนิด :
ถิ่นกำเนิดอยู่ที่ภาคเหนือและภาคอีสาน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :
ต้น มีขนาดสูงประมาณ 10 – 15 เมตร ทรงพุ่มโปร่ง ใบและผลอย่างสวยงาม มีการแบ่งแยกเป็นต้นเพศและเพศเมีย
ใบ เป็นใบเดี่ยวออกเป็นคู่ ๆ ตรงข้าม มีวาวกว้างประมาณ 4 – 8 เซนติเมตร ยาว 8 – 15 เซนติเมตร ลักษณะคล้ายรูปไข่กลับ ปลายใบมนกว้าง เนื้อใบค่อนข้างหนาพองนูน เส้นแขนงใบถี่ เล็กกลางใบเป็นร่องทางด้านหลังใบ
ดอกเพศผู้ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 เซนติเมตร (เมื่อดอกบาน) ประกอบด้วยกลีบเลี้ยงสีเหลืองถึงเหลืองเข้ม 4 กลีบ กลีบดอกสีเหลือง 4 กลีบ เมื่อบานจะมีเกสรตัวผู้เป็นวงล้อมรอบยอดเกสรตัวเมีย (มีเกสรตัวผู้) จำนวน 20 – 40 ชุด หลังจากรอบบาน 24 – 48 ชั่วโมง ก็จะเหี่ยวและร่วงหล่น
ดอกเพศเมีย ดอกพะวาเป็นดอกเดี่ยว ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่ากับดอกตัวผู้ มีกลีบเลี้ยงสีเหลือง 4 กลีบ กลีบดอกสีเหลือง 4 กลีบ ตรงกลางเป็นที่ตั้งของรังไข่ ซึ่งพัฒนาต่อไปเป็นผล ผลสุกมีสีเหลืองนวลคล้ายมะขามเป็นแว่น 6 – 8 แฉก ส่วนนี้รับประทานได้ ผลสุกเป็นสีน้ำตาลอมดำ รังไข่มีสีแดง หลังจากดอกบาน 24 ชั่วโมง กลีบดอกจะร่วง คงเหลือเพียงรังไข่และกลีบเลี้ยงที่แห้งอยู่ พะวาจะออกดอกในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม และกรกฎาคมถึงกันยายน
ผล ผลพะวาเป็นทรงรูปไข่หรือรี พืชบางชนิดไม่มีกลิ่นผสมเกสร เมื่อเป็นผลอ่อนมีสีเขียว เมื่อสุกจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง สีส้มและแดงถึงสีดำ เนื้อนุ่มเมล็ดในผลมีลักษณะเป็นทริบิลและเมล็ดจำนวนมาก มีรสชาติฝาดอมเปรี้ยว รสปร่ากันได้แต่เชื่อว่าถ้ากินมาก ๆ อาจจะทำให้มีอาการท้องเสียได้

เมล็ด ในโลก *Garcinia* มีประมาณ 100 ชนิดที่ได้รับความนิยม มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อนและเขตอบอุ่นของเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และบางส่วนของอเมริกาใต้

รูปถ่ายและภาพวาดโดย อ.พิชญ์พร อ.ศุภมาส อ.ศุภมาส อ.ศุภมาส

ทับทิม

ชื่อสามัญ : Pomegranat วงศ์ : LYTHRACEAE
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Punica granatum* L.

ถิ่นกำเนิด :
ผลไม้ที่มีถิ่นกำเนิดมาจากประเทศอิหร่านทางตอนใต้ของอัฟกานิสถาน ซึ่งอากาศหนาวถึงและเย็นเป็นพืช

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :
ไม้พุ่ม ขนาดกลาง สูง 2-5 เมตร เปลือกลำต้นสีน้ำตาลค่อนข้างเรียบ ทั้งและยอดอ่อนเป็นเกลี้ยงมันหนานแหลม ส่วนของลำต้นที่ผลอกมาใหม่มีสีแดงปลายกิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาล แตกกิ่งก้านโปร่งยาว
ใบ เป็นใบเดี่ยวเรียงตรงข้าม รูปขอบขนานแกมรูปหอกกลับ ปลายแหลม ใบยาว 2-9 เซนติเมตร กว้าง 1-2 เซนติเมตร โคนใบมน ส่วนที่ค่อนไปทางปลายใบกว้าง ขอบเรียบ ผิวใบหนาและมัน ใบอ่อนมีสีแดง
ดอก ออกเป็นช่อหรือเดี่ยว บริเวณปลายยอดหรือก้านใบ 2-5 ดอก ดอกมีขนาดใหญ่ กลีบดอกสีขาวแดง ร่วงง่าย มี 6 กลีบ ปลายกลีบดอกแยกออกจากกัน รูปดอกคล้ายระฆัง ตรงกลางดอกมีเกสร ดอกตัวผู้จำนวนมาก สีเหลือง เกสรตัวผู้ติดอยู่กับสีของด้านใน ดอกตัวเมียมี 1 อัน ก้านดอกสั้น กลีบเลี้ยงหนาแข็งโคนติดกับใบผลัด ปลายผลอดักเป็นพินเหลี่ยมและปลายแยกเป็นแฉก สีส้มเข้มเหลือง
ผล รูปกลม ขนาด 5-12 เซนติเมตร เปลือกผลหนา ผิวเรียบเกลี้ยง เป็นมัน เนื้อสุกมีสีเหลืองปนน้ำตาลและมีสีแดงจนบางครั้ง เป็นตะขาค ผลแก่จะแตกถ้าเก็บภายในไม้ผลัดจำนวนมาก และมีเนื้อสีชมพูอมส้ม ไม่ร่าแฉง มีรสเปรี้ยวอมหวาน หอมเย็นดีมีไว้
เมล็ด รูปรีบ้างเป็นเหลี่ยมบ้าง ขัดกันเป็นเหลี่ยม เมล็ดมีทั้งชนิดสีแดง และสีเหลืองชนิดออกแดงและสีแดงหรือแดงปนน้ำตาลทั้งพุทธรักษา

รูปถ่ายและภาพวาดโดย อ.พิชญ์พร อ.ศุภมาส อ.ศุภมาส อ.ศุภมาส

ชะมวง

ชื่อสามัญ : Cowa วงศ์ : GUTTIFERAE
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Garcinia cowa* Roxb. ex Choisy

ถิ่นกำเนิด :
ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :
ไม้ยืนต้น ขนาดเล็กถึงกลาง ไม้ผลัดใบ สูง 15-30 เมตร แตกกิ่งก้านพุ่มเป็นกรวยคว่ำทรงสูงเปลือกต้นเรียบสีน้ำตาลปนเทา แต่เมื่อต้นมีอายุมากขึ้นจะมีน้ำยางสีเหลือง
ใบ ออกเป็นใบเดี่ยวบริเวณปลายกิ่ง โดยใบออกเป็นคู่ตรงข้ามสลับตั้งฉาก เป็นรูปรี กว้างประมาณ 2.5-5 ซม. ยาว 8-15 ซม. ปลายใบป้านหรือแหลมเล็กน้อย โคนใบมน แผ่นใบเรียบค่อนข้างหนา แต่เนื้อใบจะกรอบเกลี้ยงเป็นมัน ขอบใบเรียบมองเห็นเส้นใบไม่ชัดเจน ใบอ่อนมีสีม่วงแดงแล้วจะเปลี่ยนเป็นสีเขียวอ่อน และสีเขียวเข้มตามอายุใบ เนื้อใบมีรสเปรี้ยว ในส่วนของก้านใบมีสีแดงยาว 0.5-1 ซม.
ดอก เป็นดอกเดี่ยวแบบแยกเพศอยู่ต่างต้นโดย ดอกตัวผู้จำนวนดอกเป็นกระจุกตามซอกใบและมิดอกย่อย 3-8 ดอก กลีบดอกมีสีเหลือง จำนวน 4 กลีบ รูปรีแกมรูปหัวใจ มีกลิ่นหอม และมีกลีบเลี้ยง 4 กลีบ เป็นรูปรีแกมรูปขอบขนาน ปลายกลีบกลม เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 2-2.5 ซม. ส่วนดอกตัวเมียเป็นดอกเดี่ยว ออกตามปลายกิ่ง มีขนาดใหญ่กว่าดอกตัวผู้เล็กน้อย มีปลายเกสรเป็น 4-8 เหลี่ยม
ผล ผลสดมีลักษณะกลม หรือแป้นเล็กน้อย ขนาดประมาณ 2.5-6.0 ซม. ผิวเรียบเป็นมัน มีร่องเป็นพู 5-8 ร่องปลายด้านบนนูน ผลอ่อนมีสีเขียว ผลแก่หรือสุกจะมีสีเหลือง และเมื่อสุกจัดมีสีเหลืองออกส้ม เนื้อด้านในหนา มีเปลือกผลมียางสีเหลือง เนื้อนุ่มเมล็ดสีเหลือง ฉ่ำน้ำ ผลดิบมีรสฝาดอมเปรี้ยว ผลสุกความฝาดลดลงและจะออกเปรี้ยวมากกว่า

เมล็ด รูปแบนรี หนาขนาดใหญ่มาก จำนวน 4-6 เมล็ด เรียงตัวกันเป็นวงรอบผล

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดระยอง

กิจกรรมที่ ๓ อบรมสร้างจิตสำนึกแนวทางการอนุรักษ์ให้กับเกษตรกรและชุมชน

- จัดอบรมหลักสูตรการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชท้องถิ่น เรื่อง การอนุรักษ์และขยายพันธุ์ขุนน รุ่นที่ ๑ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ณ วิทยาลัยชุมชนแปลงใหญ่ขุนนตำบลหนองเหียง อำเภอนสนนิคม จังหวัดชลบุรี โดยมีการบรรยายความรู้เรื่องการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ขุนน รวมถึงการขยายพันธุ์เบื้องต้น ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ต่อยอดกับพืชได้หลากหลาย โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นเกษตรกรและผู้สนใจภายในพื้นที่อำเภอนสนนิคม จังหวัดชลบุรี ๒๕ ราย

- จัดอบรมหลักสูตรการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชท้องถิ่น เรื่อง การอนุรักษ์และขยายพันธุ์ขุนน รุ่นที่ ๒ เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ณ ที่ว่าการอำเภอเกาะจันทร์ อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี โดยมีการบรรยายความรู้เรื่องการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ขุนน รวมถึงการขยายพันธุ์เบื้องต้น ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ต่อยอดกับพืชได้หลากหลาย โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นเกษตรกรและผู้สนใจภายในพื้นที่อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี ๒๕ ราย

รายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมฝึกอบรม
โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
หลักสูตร การอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่น เรื่อง การอนุรักษ์และขยายพันธุ์ชุมชน รุ่นที่ ๑ และ ๒
ในระหว่างวันที่ ๘-๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๑. หลักการและเหตุผล

โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เป็นโครงการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบทอดงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงอนุรักษ์ต้นยางนา ตั้งแต่ปี ๒๕๐๓ ทรงเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช ทรงดำเนินโครงการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ ในปี ๒๕๓๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณของประเทศและดำเนินการเป็นธนาคารพืชพรรณ โดยดำเนินการโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และจัดสร้างธนาคารพืชพรรณขึ้นในโครงการสวนพระองค์ สวนจิตรลดา ตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ เป็นต้นมา

โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) ปัจจุบันมีการดำเนินงานใน ๘ กิจกรรม โดยแบ่งตามกรอบการดำเนินงาน ๓ กรอบ ได้แก่

๑) กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมการปกป้องทรัพยากร

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากร

๒) กรอบการใช้ประโยชน์

กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร

กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร

กิจกรรมที่ ๖ กิจกรรมวางแผนพัฒนาทรัพยากร

๓) กรอบการสร้างจิตสำนึก

กิจกรรมที่ ๗ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร

กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดระยอง ได้เริ่มดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช ตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ โดยรวบรวมพันธุ์ไม้ผลที่ชนะการประกวดและพันธุ์ดีหายาก พร้อมทั้งการอบรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรผ่านทางหลักสูตร “การอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่น” เพื่อให้ชุมชนนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวทางการอนุรักษ์ของชุมชน

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ
- ๒.๒ เพื่อให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของทรัพยากรในท้องถิ่น
- ๒.๓ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรและผู้สนใจในพื้นที่จังหวัดชลบุรี จำนวน ๕๐ ราย

๔. กิจกรรมการดำเนินงาน

- ๔.๑ ประสานงานเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอพนัสนิคม และอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี เพื่อวางแผนรายละเอียดหลักสูตร
- ๔.๒ ดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรและประเมินผล

๕. ระยะเวลาดำเนินงาน

ระหว่างวันที่ ๘-๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๖. สถานที่ดำเนินการ

- ๖.๑ ที่ว่าการอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี
- ๖.๒ วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ขุนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

๗. งบประมาณ

๗.๑ ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการอบรม

- กระเป๋าใส่เอกสารอบรม จำนวน ๕๐ ใบ ๆ ละ ๒๕ บาท	เป็นเงิน ๑,๒๕๐ บาท
- ปากกา จำนวน ๕๐ ด้าม ๆ ละ ๕ บาท	เป็นเงิน ๒๕๐ บาท
- สมุด จำนวน ๕๐ เล่ม ๆ ละ ๑๐ บาท	เป็นเงิน ๕๐๐ บาท
- มีดคัตเตอร์ จำนวน ๑๒ ด้าม ๆ ละ ๖๕ บาท	เป็นเงิน ๗๘๐ บาท

๗.๒ ค่าจัดทำแผ่นป้ายไว้นิล ขนาด ๑ x ๓ เมตร จำนวน ๒ แผ่น ๆ ละ ๕๐๐ บาท

เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท

๗.๓ ค่าอาหาร (ผู้อบรม ผู้สังเกตการณ์ วิทยากรและคณะ)

- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๒ รุ่น ๆ ละ ๓๑ ราย ๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท

เป็นเงิน ๓,๑๐๐ บาท

- ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๒ รุ่น ๆ ละ ๓๑ ราย ๆ ละ ๑ มื้อ ๆ ละ ๕๐ บาท

เป็นเงิน ๓,๑๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๙,๙๘๐ บาท (เก้าพันเก้าร้อยแปดสิบบาทถ้วน)

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถสร้างจิตสำนึก และเห็นถึงความสำคัญในการอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการทำการเกษตรเชิงการค้า และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

๙. ผลการประเมิน

๙.๑ เครื่องมือในการประเมิน ใช้แบบสอบถามประกอบด้วย ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจในเนื้อหาการอบรม ความพึงพอใจในวิทยากรและความพึงพอใจในบริการ คำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) การกำหนดคะแนนจากแบบสอบถามกำหนดดังนี้

ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า น้อยที่สุด	กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน = ๑
ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า น้อย	กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน = ๒
ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า ปานกลาง	กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน = ๓
ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า มาก	กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน = ๔
ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า น้อยที่สุด	กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน = ๕

ส่วนที่ ๒ ข้อเสนอแนะ และหัวข้อการอบรมอื่น ๆ ที่ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความสนใจ

๙.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

๙.๒.๑ เกณฑ์ในการแปลความหมาย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล Linkert Scale ที่อยู่ในรูปแบบคะแนนเฉลี่ยกำหนดช่วงของการวัดระดับความพึงพอใจ ดังนี้

ช่วงคะแนน ๑.๐๐ - ๑.๘๐ = น้อยที่สุด

ช่วงคะแนน ๑.๘๑ - ๒.๖๐ = น้อย

ช่วงคะแนน ๒.๖๑ - ๓.๔๐ = ปานกลาง

ช่วงคะแนน ๓.๔๑ - ๔.๒๐ = มาก

ช่วงคะแนน ๔.๒๑ - ๕.๐๐ = มากที่สุด

๙.๒.๒ ข้อเสนอแนะ และหัวข้อการอบรมอื่น ๆ ที่ท่านสนใจ ทำการสรุปและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

๙.๓ ผลการประเมินความพึงพอใจ

ผลการประเมินระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาและกระบวนการของวิทยากร และการนำไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด รายละเอียดแสดงในตารางที่ ๑, ๒ และ ๓ ตามลำดับ

ส่วนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจ

ตารางที่ ๑.๑ ความพึงพอใจในเนื้อหาการอบรม

หัวข้อ	รุ่นที่ ๑		รุ่นที่ ๒	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
ความรู้ ความเข้าใจ ก่อน การอบรม	๓.๓๐	ปานกลาง	๓.๖๗	มาก
ความรู้ ความเข้าใจ หลัง การอบรม	๔.๓๐	มากที่สุด	๔.๔๗	มากที่สุด
สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	๔.๒๕	มากที่สุด	๔.๓๓	มากที่สุด
สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ได้	๔.๓๐	มากที่สุด	๔.๑๓	มาก

ตารางที่ ๒ ความพึงพอใจในวิทยากร

หัวข้อ	รุ่นที่ ๑		รุ่นที่ ๒	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
เทคนิคการนำเสนอของวิทยากร	๔.๔๕	มากที่สุด	๔.๔๐	มากที่สุด
วิทยากรนำเสนอเนื้อหาสาระครบถ้วนและน่าสนใจ	๔.๔๕	มากที่สุด	๔.๓๓	มากที่สุด
สื่อประกอบการนำเสนอของวิทยากร	๔.๔๕	มากที่สุด	๔.๑๓	มาก
การบริหารเวลาของวิทยากร	๔.๒๕	มากที่สุด	๔.๒๐	มากที่สุด

ตารางที่ ๓ ความพึงพอใจในบริการ

หัวข้อ	รุ่นที่ ๑		รุ่นที่ ๒	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
การต้อนรับ/ชี้แจงรายละเอียด	๔.๓๕	มากที่สุด	๔.๕๓	มากที่สุด
ความเหมาะสมของสถานที่จัดอบรม	๔.๔๕	มากที่สุด	๔.๒๐	มากที่สุด
ความเหมาะสมของอาหารและเครื่องดื่ม	๔.๔๐	มากที่สุด	๔.๕๓	มากที่สุด
ระยะเวลาในการจัดอบรม	๔.๕๐	มากที่สุด	๔.๓๓	มากที่สุด

ส่วนที่ ๒ ข้อเสนอแนะ และหัวข้อการอบรมอื่น ๆ ที่ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความสนใจ

- อยากให้มีการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้แบบที่จัดบ่อย ๆ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตร ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมได้ให้ความคิดเห็นละข้อเสนอเกี่ยวกับ

-

หัวข้อการอบรมอื่น ๆ ที่ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความสนใจ

-

๑๐. ผู้รับผิดชอบ

๑) นายหะพันธ์ พลัฒลาไชย	ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดระยอง
๒) นางสาวชื่นจิต ชัดิทะเสมา	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

กิจกรรมที่ ๔ สนับสนุนโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน ๒ โรงเรียน

จัดทำแหล่งเรียนรู้สมุนไพรพื้นบ้าน พร้อมให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ให้นักเรียนและครูโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ มุ่งเป้าไปที่จังหวัดระยองและจังหวัดชลบุรี คือ โรงเรียนวัดซากลูกหญ้า จังหวัดระยอง และโรงเรียนบ้านเขาหิน (นิกรราษฎร์บำรุง) จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมีสมุนไพรพื้นบ้าน ที่มีฤทธิ์ในการรักษาโรคและอาการบาดเจ็บ เช่น เหงือกปลาหมอ ไพล ฟ้าทะลายโจร เป็นต้น เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกและให้เล็งเห็นถึงประโยชน์ในการอนุรักษ์คงไว้ซึ่งสมุนไพรพื้นบ้าน

- แหล่งเรียนรู้สมุนไพรพื้นบ้านโรงเรียนวัดซากลูกหญ้า จังหวัดระยอง

- แหล่งเรียนรู้สมุนไพรพื้นบ้านโรงเรียนบ้านเขาหิน (นิกรราษฎร์บำรุง) จังหวัดชลบุรี

๘. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

๘.๑ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดระยอง เริ่มการดำเนินงานตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ ซึ่งข้อมูลพันธุ์พืชหลายชนิดมีการสูญหาย จนไม่สามารถระบุชนิดพันธุ์ได้ จึงอยากให้ทางส่วนกลางช่วยประสานผู้เชี่ยวชาญ เพื่อช่วยจัดจำแนกพันธุ์พืชให้

๘.๒ เนื่องสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ที่เพิ่มความรุนแรงมากขึ้น ทำให้การเดินทางข้ามจังหวัดเพื่อไปจัดทำแหล่งรัฐสมุนไพรรฯ เกิดความล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ อีกทั้งยังส่งผลถึงการจัดอบรมให้ความรู้ ทางหน่วยงานจึงต้องจัดแบ่งการอบรมเป็น ๒ รุ่น เพื่อลดความเสี่ยงในการแพร่กระจายเชื้อฯ และยังได้ทำการตรวจคัดกรองเบื้องต้น โดยการวัดอุณหภูมิและให้ผู้เข้าอบรมทำแบบสอบถามคัดกรองก่อนเข้าร่วมอบรม หากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ยังไม่ลดความรุนแรง ในปีงบประมาณหน้าอาจจะต้องปรับรูปแบบการดำเนินงานในกิจกรรมดังกล่าว

๙. ผู้รับผิดชอบโครงการและคณะทำงาน

๑. นายหะพันธ์ พลัฒลาไชย ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จ.ระยอง
๒. นางสาวชื่นจิต ชัดิตะเสมา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเกษตรปฏิบัติการ
๓. นายณัฐพงษ์ บุราณรมย์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ภาคผนวก

ตัวอย่างปายสมุนไพร

หนานเจาเว่ย

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Vernonia amygdalina* วงศ์: ASTERACEAE

<http://health.hopkok.com/new/2005.html>

สรรพคุณ

- ต้านอนุมูลอิสระ ต้านเซลล์มะเร็ง
- ยับยั้งเชื้อสิวทาบรี
- ระวังความเจ็บปวด
- ลดระดับน้ำตาลในเลือด รักษาอาการเบาหวาน
- ชุ่มคอ
- ต้านมาลาเรีย
- แก้การปวดเมื่อย
- ยาระบาย

สนับสนุนโดย: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดระยอง กรมส่งเสริมการเกษตร

ตีปลี

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Piper retrofractum* Vahl วงศ์: PIPERACEAE

สรรพคุณ

- ราก - แก้พิษอินทผุฑูร์ อันพาด พิษปิดบาด แก้ตัวร้อน แก้พิษคุดทะราดให้ปิดราด แก้ท้องร่วง ขับลมในลำไส้ แก้คุดทะราด

- เถา - แก้พิษงู ขับเสมหะ แก้ปวดฟัน ปวดท้อง จุกเสียด แก้สมหะพิการ

- ใบ - แก้ปวดเมื่อย แก้เส้นเอ็น
- ดอก - แก้อาการคลื่นไส้อาเจียน แก้จุกเสียดแน่นท้อง ขับลมในลำไส้ให้ผายและเรอ แก้หืด ไอ แก้ท้องอืดเวียน

สนับสนุนโดย: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดระยอง กรมส่งเสริมการเกษตร

โพลดำ

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Zingiber ottensii* Valeton วงศ์: ZINGIBERACEAE

สรรพคุณ

- ยาอายุวัฒนะและยابำรุงกำลัง
- แก้เลือดกำเดาออกทางปาก ทางจมูก
- รักษาลำไส้เป็นแผล สมานลำไส้ แก้แผลในกระเพาะ
- รักษาอาการบวม อาการง้ำ
- ยาระบายอ่อน ๆ

สนับสนุนโดย: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดระยอง กรมส่งเสริมการเกษตร

**รายงานผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘**

โดย ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดระยอง
สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๓ จังหวัดระยอง
กรมส่งเสริมการเกษตร